

Zvýšená pomoc EÚ pre vyradovanie JE V1

Slovenská republika získala ako prvá zo všetkých troch krajín prijímajúcich pomoc z Európskej únie (EÚ) pri vyradovaní jadrových elektrární povolenie na vyradovanie.

Úrad jadrového dozoru SR povolil 1. etapu vyradovania jadrovej elektrárne (JE) V1 v júli 2011 po predchádzajúcom súhlase Európskej komisie v zmysle článku 37 zmluvy o EURATOMe. K tomuto významnému medzníku prispela aj historická pripravenosť SR na záverečnú časť mierového využívania jadrovej energie. Slovensko uvedomujúc si celý životný cyklus jadrovej elektrárne si vybudovalo potrebné zariadenia na spracovanie a úpravu rádioaktívnych odpadov (RAO), medzisklad vyhorelého paliva a republikové úložisko RAO. Prevádzkovateľom týchto zariadení je Jadrová a vyradovacia spoločnosť. Existencia uvedených zariadení, existujúci právny rámec a reálne skúsenosti s vyradovaním JE prispeli k tomu, že na JE V1 v Jaslovských Bohuniciach sa dosiahol najväčší progres v reálnom vyradovaní. Na jednej strane je to úspech, na druhej strane sme oproti Litve a Bulharsku v nevýhode, keďže EÚ im financuje budovanie zariadení, ktoré si Slovensko vybudovalo z vlastných zdrojov.

Technologické náklady na samotné vyradovanie JE V1 predstavujú sumu 868 mil. € a zahŕňajú demontáž objektov až na dno stavebnej jamy. V dôsledku predčasného odstavenia JE V1 z dôvodu vstupu SR do EÚ sa EÚ zaviazala finančne podporiť procesy predčasného odstavenia ako aj samotného vyradovania JE V1.

Podpora vyradovania elektrárne V1 sa realizuje prostredníctvom Medzinárodného fondu na vyradovanie bohunickej V1 (BIDSF), ktorého najväčším prispievateľom je Európska únia. Jednotlivé projekty, ktoré predstavujú čiastkové úlohy celého procesu vyradovania sa začali pripravovať postupne od roku 2004. Každý jeden projekt prechádza viacerými fázami. JAVYS, a.s. ako prijímateľ pomoci z fondu BIDSF musí jednotlivé projekty najskôr identifikovať, navrhnúť spôsob ich technickej realizácie a financovania, schváliť ich na národnej úrovni na Spoločnom výbore medzi SR a EBOR a následne ich obhájiť na medzinárodnom poli na tzv. Zhromaždení prispievateľov fondu BIDSF. Nasleduje obstarávanie a výber dodávateľa a samotná realizácia projektu. Zvýšená účasť odbornej aj laickej verejnosti sa uskutočňuje cez proces posudzovania vplyvov na životné prostredie, cez ktorý väčšina projektov prechádza.

Čerpanie finančných prostriedkov z fondu BIDSF na jednotlivé projekty je zabezpečené na základe uzatvárania grantových dohôd medzi spoločnosťou JAVYS a Európskou bankou pre obnovu a rozvoj ako správcom fondu BIDSF. Ku koncu roku 2012 bolo takto uzatvorených 15 grantových dohôd v hodnote 347,8 mil. €.

Výbornou správou pre SR je úspech slovenskej diplomacie, ktorá vylobovala v EÚ v jej ďalšom finančnom rámci 2014-2020 sumu 200 mil. €, čo predstavuje takmer dvojnásobné navýšenie oproti Európskou komisiou navrhovaným 105 mil. € Uvedeným zvýšeným príspevkom EÚ sa znížia finančné nároky na slovenské verejné zdroje a zníži sa tlak na ceny elektrickej energie, do ktorých sa mali historické dopady premietnuť. Uvedené finančné prostriedky SR a spoločnosť JAVYS, a.s. vníma aj ako ocenenie jej systematického a zodpovedného prístupu k zadnej časti mierového využívania jadrovej energie a pokroku dosiahnutého v procese vyradovania JE V1.